

JAUNĀIS CEĻS

AGROFIRMAS «KRASNIJ OKTJABRĀJ» PARTIJAS, ARODBIEDRĪBAS,
KOMJAUNATNES KOMITEJU UN ADMINISTRĀCIJAS ORGĀNS

KANDIDĀTE NOSAUKTA

Mūsu agrofirms kultūras nama skatītāju zālei ir rajonā lielākā ietilpība, tamdēļ tika nolemts tajā sarīkot apgabala priekšvēlēšanu sapulci, kurā izraudzīties tautas deputātu kandidātus ierakstīšanai

PSRS Augstākās Padomes deputātu vēlēšanu biļetenā Preiļu 312. nacionāli teritoriālajā vēlēšanu apgabalā. Pārstāvēniecībai šajā atbildīgajā forumā, kas bija pilnvarots izraudzīties cienījamākos no cīnītājiem, no katra kolektīva, neatkarīgi no tā locekļu

skaita, bija izvirzīts pa pieciem cilvēkiem. Aizklāto vēlēšanu sarakstā deputātu kandidātu izraudzīšanai balotēties nākamajā instancē bija ierakstīti deviņi pretendenti. Izmēroti Līvānu eksperimentālās biokīmiskās rūpnīcas direktoru Ači Sedvaldu un rajona starp-saimniecību celtniecības organizācijas priekšsēdētāju

Vladimiru Haritonovu, kuri nepiedalījās šajā sapulcē, visiem pārējiem tika dots vārds savas programmas un rīcības platformas, ja viņus ievēlētu par deputātiem, izklāstam. Viņi atbildēja arī uz daudziem klātesošo jautājumiem. Tie bija Pēteris Barkovskis,

Marina Kosteņeckā, Nikolajs Leonovs, Vladimirs Rimaševskis, Jānis Romāns, Verners Veide un Jānis Znotiņš, kā arī A. Sedvalda pilnvarotā — rajona laikraksta «Ļepina Karogs» redaktora vietniece Olga-Liģija Zenkeviča.

Kandidātu izteikto programmu un platformu apspriešanas gaitā jau pašā sākumā iezīmējās tā bloka vienprātība un saliedētība, kurš atbalstīja mūsu republikā plaši pazīstamo sabiedrisko darbinieci, rakstnieci un publicisti Marinu Kosteņecku, īpaši no Latvijas Tautas frontes locekļu puses. Par viņu agitēja arī stends, kas bija izlikts kultūras nama foajē — pēc būtības, vienīgais.

Gribējās, lai tikpat aktīvu, organizētu un spēcīgu atbalstu saviem kandidātiem izteiktu arī viņu izvirzītāji, jo šis taču bija viens no plašās priekšvēlēšanu kampaņas posmiem, arī viņiem neatlaidīgāk vajadzēja iestāties par savu deputātu, cīnīties līdz galam, un

vēl vairāk tāpēc, ka katra uzrunā bija daudz racionāla, skaidra, patiesas vēlēšanās nenogurstoši aizstāvēt gan vēlēšanu, gan mūsu republikas kopējās intereses. Taču, diemžēl, tikai daži no viņiem, tajā skaitā V. Rimaševskis un V. Veide, tika daudz maz atbalstīti, bet pārējie — vien pieminēti viņu pretinieku runās, lai atgādinātu par kļūmēm un kļūdām.

No vairākiem priekšlikumiem, kas bija izteikti sapulcē, ieskaitot arī tādus, ka ierakstīšanai vēlēšanu biļetenā atstāt tikai to kandidātu vārdus — divus vai vairākus, kuriem pieder lielākas klātesošo simpātijas, ņemt ar piebildi, ka viņiem jāsavāc ne mazāk

par pusi vēlēšanu balsu, un priekšlikumu par visu deviņu kandidātu ierakstīšanu, nobalsoja par pirmo priekšlikumu. Vēlēšanās piedalījās 503 delegāti, divi biļeteni izrādījās nederīgi, kad tika atvērta urna.

Pēc balsu saskaitīšanas izrādījās, ka par Marinu Kosteņecku iestājušies 410 delegāti, par Verneru Veidi — 111, par Vladimiru Rimaševski — 110, Pēteri Barkovski — 59, Ači Sedvaldu — 57, pārējie kandidāti saņēma mazāk par piecdesmit balsīm.

Tādējādi tiesības tikt ierakstītai par deputātes kandidāti PSRS Augstākās Padomes vēlēšanām Preiļu 312. nacionāli teritoriālajā apgabalā ieguva viena pati Marina Kosteņeckā. Ne šo rindu autoram, ne citiem nav nekādas pretrī par tādu iznākumu, tieši otrādi —

apsveicam kandidāti ar šo grūto uzvaru. Taču līdz ar to, tāpat kā agrāk, citiem vēlētajiem vairs nav nekādas izvēles un 26. martā būtībā būs tikai jāpiekrīt tam, kas jau izlemts. Kā norādīja sanāksmē, vēlēšanu dienā pie urnām dosies 33 tūkstoši rajona pilsētu un lauku iedzīvotāju, kam ir balss tiesības, un lielākais vairums gaidīja, ka vēlēšanu biļetenā būs vairāku deputātu kandidātu vārdi, tādējādi piešķirot viņiem galīgās izvēles iespējas.

Marinu Kosteņecku izvirzīja piecpadsmit kolektīvi no skolām un citām rajona iestādēm, Līvānu biokīmiskās rūpnīcas, māju būves un projektēšanas republikāniskā tresta.

Juris KAUSA

DOMĀ KOPĪGI

Janvāra beigās siera rūpnīcas kolektīvs sapulcējās, lai apspriestu vairākus būtiski svarīgus jautājumus. Direktora vietas izpildītājs V. Martinovs runāja par aizvadītā gada darba rezultātiem un pakavējās pie tiem uzdevumiem, kas siera rūpnīcas laudim stāv priekšā 1989. gadā. Valsts uzdevuma izpilde gan produkcijas kvalitātes, gan kvantitātes ziņā, protams, ir paša galvenais. Turklāt siera rūpnīcai jāsaņem iekārtas kompleksai nomaiņai, kas notiks 1989. gadā.

Tomēr kolektīvs nebūt netaisās tāpēc bremsēt ražošanas tempus. Par to liecina sociālistiskās saistības, kuras arī tika pieņemtas šajā sapulcē. Lūk, daži to punkti: sarīkot un realizēt virsplāna produkciju par 50 tūkstošiem rubļu, tai skaitā sarīkot virs plāna 5 tonnas siera, 5 tonnas sviesta, 5 tonnas piena cukura; paaugstināt darba ražīgumu par 0,2 procentiem; iekonomēt izejvielas, palīgmateriālus, rezerves daļas un degvielu par 20 tūkstošiem rubļu; katram darbiniekam

vienu brīvdienu noslēdāt rūpnīcas teritorijas, atpūtas bāzes un dzīvojamā masīva labiekārtošanā. Daļa no šiem ierosinājumiem izskanēja tieši sapulcē, turklāt kolektīvs gandrīz visus saistību sākoņņē projektā minētos skaitļus paaugstināja. Tādējādi var teikt, ka siera rūpnīcas laudis noskaņoti uz spriegu, raženu darbu, bez nolaidēm sev, biedriem un priekšniecībai. Debatēs dzīvi piedalījās kaifu mājas laborante L. Alikā, piena cukura ceļa strādnieks K. Loginovs, galvenais mehāniķis V. Žarkovs, ventilācijas sistēmu atslēdznieks S. Matvejevs un citi. Arī viņu izteiktie konstruktīvie priekšlikumi tika ņemti vērā sapulces lēmumā, kas vērsti uz konkrētu trūkumu izskaušanu rūpnīcas darbā rītmā.

Sapulcē piedalījās arī agrofirms ģenerāldirektors R. Kavinskis un ģenerāldirektora vietnieks ekonomis-

kajos un finansu jautājumos A. Sabanskis. Biedrs Kavinskis pozitīvi novērtēja kolektīva aktīvāki svarīgu ražošanas problēmu apspriešanu. Viņš pievērsās būtiskiem visus strādājošos interesējošiem jautājumiem — dzīvokļu izmantojumam, darba algas fonda sadalei. Tagad svarīgs ekonomiskā dienesta uzdevums ir izstrādāt uzņēmuma finansiāli ekonomisko plānu 1989. gadam, kas pēc tam jāapspriež kolektīvam kopīgi.

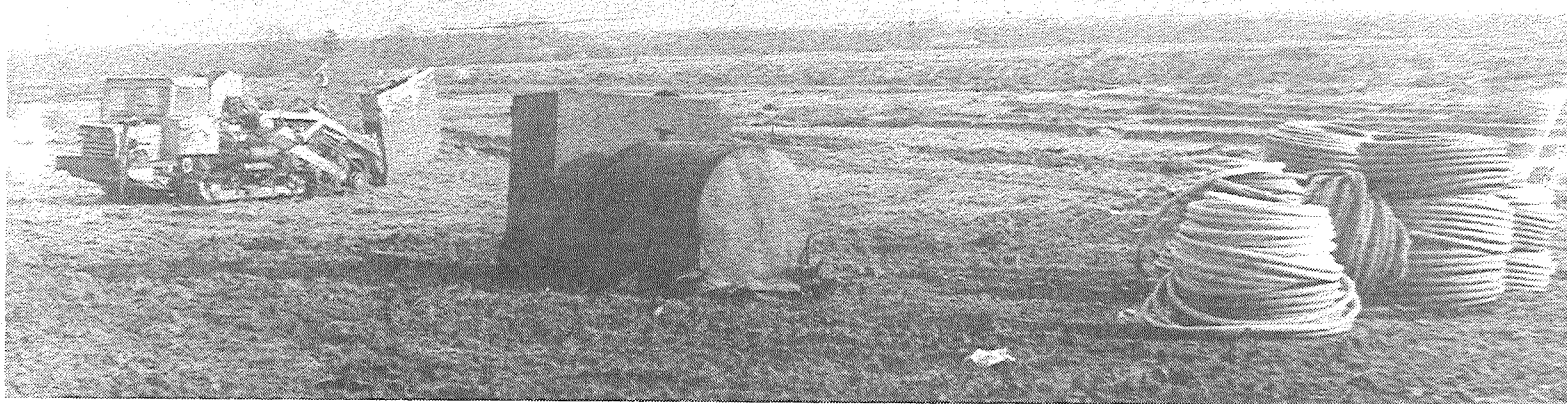
Sapulcē ievēlēja delegātus uz rajona tautu konferenci, kas notiks 24. februārī. Tie būs J. Timošenko, V. Martinovs, J. Jaudzems, A. Pizelis un E. Reiniks.

Vēl viens no šīs sapulces saukšanas mērķiem bija darba kolektīva padomes izvirzīšana. Tai gādājoties, bija jau notikušas sanāksmes uzņēmuma pamatāražošanas un palīgcehos un sabiedriskajās organizācijās. Ar to priekšlikumiem iepazīstināja kaifu mājas priekšnieks V. Ivanovs.

Sapulcē vienbalsīgi apstiprināja darba kolektīva padomi 23 cilvēku sastāvā, kurā ietilpst vismaz pa vienam pārstāvim no katras struktūrvienības, katra dienesta, katras organizācijas. Par darba kolektīva padomes priekšsēdētāju ievēlēja rūpnīcas partijas organizācijas sekretāra vietnieci V. Deksi.

9. februārī notika jaunizveidotās padomes pirmā sēde. Tajā nolemts līdz marta sākumam izstrādāt siera rūpnīcas darba kolektīva padomes nolikumu, vadoties pēc tipveida nolikuma, vadoties pēc tipveida nolikuma un piemērojot to uzņēmuma apstākļiem. Visu priekšlikumu koordinēšana un apkopšana uzticēta galvenajai ekonomistei V. Žiharei. Kolektīva padomes sēdē izskatīja arī pirmos strādājošo iesniegumus — par darba algas fonda taisnīgu sadali, par pietiekami kvalitatīvas medicīniskās apkalpošanas nodrošināšanu. Šķiet, ka kopdomai siera rūpnīcā būs plašs darbalaiks. M. AUSTRUMA

PANORĀMA

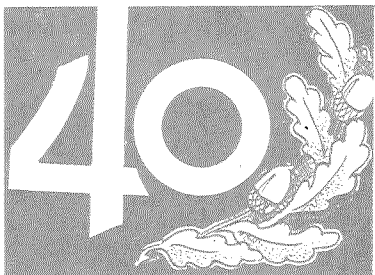
IZRAUTIES NO SĪKUMAINĪBAS VALGIEM

Latvijas Tautas frontes autoritāte mūsu republikas sabiedrībā, tās lielā loma pārbūves procesos nav noliedzama. Apsveicami, ka LTF izvirza lielus un cildenus mērķus, droši stājas pie to izpildes, nenogurstoši cīnās par atklātību, par progresīvo un tautarīgo spēku atbalstīšanu, ir nesamierināma ar trūkumiem, politisku tuvedzību, pavisrību.

Taču tajā pašā laikā no preses izdevumiem — republikāniskajiem un vietējiem — mums atklājas arī kas cits. Vienu otru reizi LTF atbalsta grupas uz vietām iesūst sīkumainības valgos, izvērs neauglīgus strīdus par tādām lietām, kurās, labi padomājot, var atrast pareizo risinājumu arī bez liecinieku piesaukšanas. To visu es gribētu nosaukt par kļūmīgiem soļiem, kuri varbūt neatgādātos, ja kildīgās puses vairāk zinātu likumus, ētikas normas un galu galā arī LTF Programmu un Statūtus. Pareizo ceļu šeit izvēlējusies

Līvānu būvmateriālu un konstrukciju kombināta LTF atbalsta grupa. Nesen tā kopīgi ar savu vadītāju Aleksandru Karpenko sarīkoja tikšanos ar LTF Siguldas nodaļas pārstāviem. Atbalsta grupu, kas darbojas Līvānos, pārstāvji, kā arī daudzi ieinteresētie, kuri nav LTF biedri, sapulcējās stikla fabrikas plašajā zālē. Uz tikšanos ieradās nesen nodibinātās Juristu biedrības locekļi Valdemārs Šubrovskis, kurš ir arī Siguldas nodaļas līderis, LTF Domes loceklis, mūsu republikā pazīstams jurists Andrejs Grūtups, citi, kā arī žurnālists, mūsu novadnieks no Maļtas, fotovēsturnieks, Spīdolas fonda stipendiāts Pēteris Korsaks.

Vairāk nekā divas stundas viesi klātesošajiem stāstīja par daudziem aspektiem, pārējot uz tiesisku valsti, raksturoja pašreizējo stāvokli republikā, minēja daudzus interesantus piemērus no visiem pieejamajiem un speciālajiem preses izdevumiem, atgādināja par dokumentiem, ko izstrādājis un pieņēmusi Latvijas Tautas fronte, kuros noteikti visu LTF locekļu darbības principi, atbildēja uz jautājumiem, ko iesūtīja no zāles. Pēc visu iniciatīvas tika izveidota komisija nopostītā pieminētajā atjaunošanai pilsētā — tas bija vēlīts cīnītāji par Latvijas valstiskumu piemāi un izcīnītais stagnācijas gados. A. MEZMALIS

Kad zemnieku ģimenes, kas dzīvoja Pušcā, tika apvienotas kolhozā «Krasnaja zarja», Vasilijam Cvetkovam nebija vēl ne piecpadsmit gadu. Laiks, kas sabalsojās ar pirmā kolhoza poētisko nosaukumu. Jaunības ausma. Pasaulē tad liekas plaša un skanīga un, šķiet, gaidīt gaida, lai to apgūst un iekaro.

Zemnieku bērni tolaik agri iemācījās strādāt, jo agri katram bija

VIŅAM BIJA PIECPADSMIT

savs maizes kumos jānopelna. No visiem lauku darbiem Vasjam vislabāk patika tie, kas ar zirgu veicami. Nu, bet kolhozā labi — zirgu daudz, ne tā, kā bija tēva saimniecībā, — viens vienīgs. Taču viņam līdzīgu strādātgrībētāju arī nebija mazums. Vasilijam Cvetkovs vēl tagad atceras tos agros rītus, kad viņš, ar pusaudža saldo miegu kaudamies, slējas no gultas augšā, lai tikai ātrāk tiktu uz darbu. Zināms taču — kas pirmais brauc, tas pirmais maj. Bet viņam tik ļoti kārojās dabūt savā ziņā kādu bērni kumeliņu.

Kolhozā nepatika nepamanīts, ka Vasilijam ir nadzīgs, dūšīgs puisis, kam svešs biklums. Tāpēc īsi pirms dienesta armijā viņu iemēģināja brigadierā amatā. Astonpadsmitgadīgais brigadieris tajā lietainajā ru-

Nobeigums 4. lappusē.

IVANS SEREDA
2. lappuse

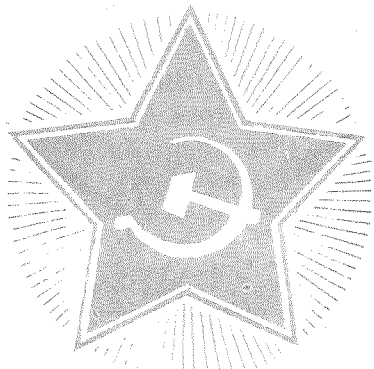
VAI TRAKTORS
DUCINĀS
PIEKALNĪTĒ!

SMADZĒNU
CENTRS!
3. lappuse

VIŅAM BIJA
PIECPADSMIT

KĀ KŪPINĀT
GAĻU
4. lappuse

ZIEMAS DAUDZCĪŅĀ

PADOMJU SAVIENĪBAS VARONIS

IVANS SEREDA

ATGRIEŽAMIES PIE PUBLICĒTĀ

Apmēram vienu kilometru uz ziemeļrietumiem no Aglonas dzelzceļa stacijas, Aglonas — Preiļu šosejas kreisajā pusē (pie Baškiem) uzstādīta metāla plāksne, uz kuras ar eļļas krāsas burtiem uzrakstīts, ka 1941. gada jūnijā sarkanarmietis Ivans Sereda cīņā ar vācu tanku veicis varoņdarbu, par kuru viņam piešķirts Padomju Savienības Varoņa nosaukums.

Par šo I. Seredas varoņdarbu presē daudz rakstīts. Atgādināšu tikai pēdējās publikācijas, kas parādījušās mūsu republikas presē: Z. Jakuba raksts «Pirmais Varonis» «Cīņas» 1985. gada 30. aprīļa numurā, tā paša autora raksts «Vārds, ko nes iela» Daugavpils vispārējās celtniecības trestā laikraksta «Stroitelj» 1986. gada 16. jūnija numurā un A. Mežmaļa raksti agrofirmas «Krasnij Oktjabrj» laikraksta «Jaunais Ceļš» 1987. gada 20. jūnija, 11. jūlija un 22. augusta numuros («Ar cirvi pret tanku», «Kavara varoņdarbs» un «Saglabāt piemiņu»). A. Mežmalis rosina šajā vietā uzstādīt paliekošo, kapitālāku piemiņas zīmi.

Arī šī raksta autors pirms dažiem gadiem iesniedza LKP Preiļu rajona kultūras nodaļai garu sarakstu, kurā bija norādīts, kur Preiļu rajonā būtu uzstādāmas vai pieliekamas piemiņas zīmes ievērojamo vēsturisku notikumu un cilvēku piemiņas saglabāšanai, dodot arī iegravējamus tekstus. Te bija arī priekšlikums uzstādīt piemiņas akmeni I. Seredas varoņdarba vietā.

Pēc kāda laika jautāju Latvijas Dabas un pieminekļu aizsardzības biedrības Preiļu nodaļas valdes prezidija priekšsēdētāja vietniecei T. Viļcānei, vai kas tiek darīts, lai I. Seredas varoņdarba vietā uzstādītu piemiņas akmeni. Viņa atbildēja, ka «augstākās iestādes», pirms dot atļauju šī piemiņas akmens uzstādīšanai, pieprasot arhīva izziņu par notikuma vietu. LKP Preiļu rajona komiteja arī pieprasījusi arhīva izziņu, bet arhīvs šī notikuma vietu neapstiprinot.

Ko šajā gadījumā arhīvs var apstiprināt vai neapstiprināt? Arhīvā var atrast tikai to, ko cilvēks tur ielicis. Bet vai laikā, kad Sarkanā Armija pārspēja priekšā strauji atkāpās, bija kādam iespējams dokumentāli fiksēt šī varoņdarba vietu? Vai kāds tajā brīdī vispār varēja iedomāties, ka I. Seredam par šo varoņdarbu tiks piešķirts Padomju Savienības Varoņa nosaukums? Šajā sakarībā gribu, piemēram, jautāt, vai dokumentāli ir fiksēta vieta Razļivas tuvumā, kur atradās zaru slieķis un siena zārds, kurā 1917. gada jūlijā — augustā, slēpjoties no buržuāzijas vajāšanām, uzturējās V. I. Ļeņins? Protams, nē. Zaru slieķeni un siena zārdus vēlāk atjaunoja pēc aculiecinieku liecībām.

Ziņas par I. Seredas varoņdarba vietu arhīvā arī bija vērti meklēt. Šo vietu aptuveni var norādīt tikai aculiecinieki. Un tādi ir vēl dzīvi. Griestīsimies pie viņiem. Jau iepriekš varu pateikt, ka vienkāršā piemiņas plāksne uzstādīta aptuveni tajā vietā, kur arī notika I. Seredas divcīņa ar vācu tanku. Pacenšos to pamato.

Vispirms tomēr pievērsīsimies arhīva dokumentiem. Apbalvojuma lapā teikts, ka 21. mehanizētā korpusa 46. tanku divīzijas 91. pulka sarkanarmietim Ivanam Pāvelam Seredam ar PSRS Augstākās Padomes Prezidija 1941. gada 31. augusta dekrētu piešķirts Padomju Savienības Varoņa nosaukums par sekojošo: «Kaujās pie Daugavpils uzlēca uz ienaidnieka tanka, saķēris ar rokām ložmetēja stobru, sāka raustīt stobru augšup un lejup, nedodot iespēju šaut. Ar savu drosmīgo

ricību parādīja ārkārtīgu varonības piemēru. Būdam izlūgājienā, uzspriecināja vācu tanku, iznīcināja 20 motociklistu, saņēma gūstā trīs karavīrus. Cienīgs apbalvošanai ar Padomju Savienības Varoņa nosaukumu».

I. Seredas varoņdarbu aprakstu sastādījis un ieteicis I. Seredam piešķirt Padomju Savienības Varoņa nosaukumu 21. mehanizētā korpusa komandieris ģenerālmajors Padomju Savienības Varonis Ļeļušenko 1941. gada 11. jūlijā.

Drīz pēc Padomju Savienības Varoņa nosaukuma piešķiršanas I. Seredam plakātu sērijā «Slava Tēvijas kara varoņiem» tika iespiesti un izplatīti trīs plakāti (vienu zīmējis mākslinieks S. Zeliņš, otru — mākslinieki V. Mironovs un A. Kuzmins, trešo — mākslinieks V. Božko), I. Sereda tur attēlots, stāvošs uz vācu tanka un cērtot tā ložmetēja stobru ar cirvi. Vēlāk kādā citā plakātā I. Sereda attēlots, stāvošs uz vācu tanka un ar rokām raustot tā ložmetēju augšup un lejup. Kā redzams, I. Sereda ar vācu ložmetēju rīkojies abējādi.

Tagad jāprecizē laiks un vieta, kur notika I. Seredas divcīņa ar vācu tanku. Apbalvojuma lapā nav norādīts datums, bet tikai vieta — «pie Daugavpils», t. i., runājot lielākā mērogā, raugoties no Maskavas. Visu to mums palīdzēs precizēt I. Seredas pulka biedri — šīs divcīņas aculiecinieki Ivans Čujevskis, kurš pašlaik dzīvo Daugavpilī, un Nikolajs Menšuhins, kurš dzīvo Ivanovas apgabalā Komsomoļskas rajona Oktjabrskas ciematā.

I. Čujevskis apliecina, ka tas notika 1941. gada 29. jūnijā 4—5 km (attālumu precīzēsim vēlāk) no Aglonas dzelzceļa stacijas, pie šosejas, kas no Aglonas dzelzceļa stacijas ved uz Preiļiem. Datums ir pareizs. No drošiem avotiem zināms, ka Daugavpili vācieši ieņēma 26. jūnijā, bet 29. jūnijā kaujas jau notika Aglonas apkārtnē. I. Čujevskis savā vēstulē šī raksta autoram 1987. gada 18. maijā raksta: «29. jūnijā pulksten 14.00 Vaņa (Ivans Sereda — A. A.) ar pārvietojamo virtuvi atveda uz pirmo līniju pusdienas, pusdienas izdeva no kaujas brīvājiem karavīriem. Pulksten 15.00 vācu tanki gāja uzbrukumā, virzījās pa mežu, šoseju, gāja visur, mēs aizstāvējāmies un ar kaujām atkāpāmies. Neatālu no virtuves gāja tanks. I. Sereda paķēra

cirvi, ar ko skaldīja malku virtuvei, palaida garām tanku, no aizmugures uzrāpās uz bruņām, ar cirvi salieca lielkalibra ložmetēja stobru, iznīcināja ekipāžu, par ko saņēma Varoni. Varoņdarba veikšanas vieta: 4—5 km no Aglonas stacijas, neatālu no ezera, mežā (...). Sprotiet pareizi — pagājuši 47 gadi, un parādīt ar pirkstu vietu vienkārši ir grūti. Neviens arhīvs nenorādīs precīzu varoņdarba veikšanas vietu, vienīgi aculiecinieki, kas piedalījušies šajā kaujā».

Pirms izdarīsim vietas precizējumus, paskafīsimies vēl, ko šī raksta autoram savā vēstulē 1988. gada 25. novembrī raksta N. Menšuhins: «Ivans Pāvela dēls Sereda veica varoņdarbu manu acu priekšā, tā ka es to zinu ne pēc nostāstiem. Kaujas darbība noritēja (...) gar kādu ceļu, atceros — tas bija asfaltēts ceļš, pa kuru uzbruka vācu karaspēks. Un, lūk, neatālu no tā klajā laukā bija šī divcīņa. Sāņus tad atradās mežs. Kur veda šis ceļš, nezinu, bet dzirdēju, ka neatālu atradās dzelzceļš».

Summējot abu aculiecinieku liecības, varam secināt, ka I. Seredas divcīņa ar vācu tanku notika neatālu no Aglonas dzelzceļa stacijas asfaltētā ceļa (šosejas) malā uz klāja lauka, no kura sāņus bija mežs un ezers. Gar Aglonas dzelzceļa staciju iet garām Kauņas — Ļeņingradas šoseja, bet pie tās ne vienā, ne otrā virzienā stacijas tuvumā nav ezera un pēc pirmskara kartēm redzams, ka te nav arī meža. Tātad pie šīs šosejas nav meklējama mūs interesējošā vieta.

Gar Aglonas dzelzceļa staciju, šķērsojot dzelzceļu, iet tagadējā Krāslavas — Preiļu šoseja, kura līdz 1941. gadam bija asfaltēta tikai dažos posmos. No Aglonas dzelzceļa stacijas virzienā uz Preiļiem bija noasfaltēts 2 km ceļa posms un tad tajā pašā virzienā 2 km ceļa posms aiz Kastīres (līdz Ročāniem). Ne vienā, ne otrā aiz Kastīres noasfaltētā ceļa posma pusē tuvumā nav ezera un pirmskara kartēs nav norādīti arī meži. Tātad arī te nav meklējama mūs interesējošā vieta.

Atliek tikai 2 km asfaltētais ceļa posms no Aglonas dzelzceļa stacijas uz Preiļu pusi. Jā, pēc apmēram viena kilometra asfaltētā ceļa posma kreisajā pusē atrodas Bašku

sādza un no tās uz rietumiem apmēram 0,4 km attālumā — Mazais Salkas ezers. Pirmskara kartēs uz rietumiem un ziemeļiem no Baškiem (Mazā Salkas ezera apkārtnē) parādīts mežs. Tātad, spriežot pēc aculiecinieku liecībām un tās precizējot ar kartogrāfiskajiem materiāliem, varam secināt, ka I. Sereda savu varoņdarbu, par kuru viņam piešķirts Padomju Savienības Varoņa nosaukums, veica tagadējā Rušonas ciemā pie Baškiem. Kā redzams, pašreizējās piemiņas plāksnes uzstādītāji zinājuši, ko, kur un kāpēc dara.

I. Seredas un viņa spilgtā varoņdarba piemiņa saglabājama savai un nākamajām paaudzēm. Tāpēc I. Seredas un viņa varoņdarba piemiņai pie Baškiem būtu uzstādāms glīts piemiņas akmens vai pat piemineklis, ievērojot vēl arī to, ka turpmāk gar šo vietu vedīs starptautiskais tūrisma maršruts.

Pašreizējo vienkāršo piemiņas plāksni I. Seredas varoņdarba vietā uzstādījusi Rēzeknes 3. vidusskola ar Rēzeknes slaukšanas iekārtu rūpnīcas palīdzību 1974. gada 30. septembrī. Rēzeknes 3. vidusskolas pio-

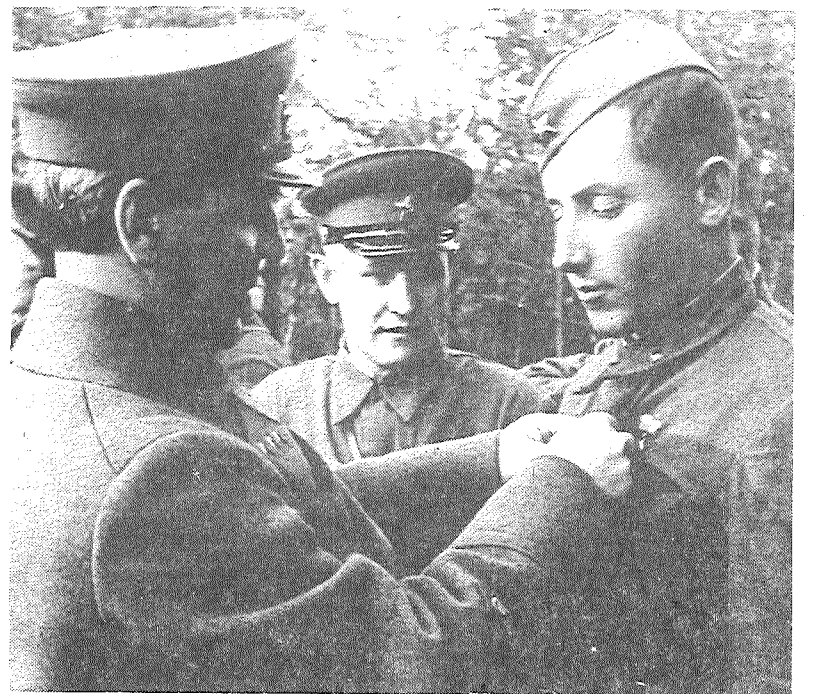
niere vienība nosaukta I. Seredas vārdā. Rēzeknieši ar savu aktīvāti atstājuši priekšus kaunā.

Piemiņas akmeni varētu, piemēram, iekalt šādu tekstu:

«Šajā vietā (vai — aptuveni šajā vietā, vai — šajā apvidū — A. A.) sarkanarmietis Ivans Sereda divcīņā ar vācu tanku 1941. g. 29. VI veica varoņdarbu, par kuru viņam pirmajam uz Latvijas zemes 1941. g. 31. VIII piešķirts Padomju Savienības Varoņa nosaukums.»

Piemiņas akmeni derētu arī attēlot divcīņas ainu (pēc kāda no publicētajiem plakātiem).

Antons ANSPAKS,
vēsturnieks

Attēlos: I. Seredas varoņdarbs pie Bašku sādžas 1941. gada 29. jūnijā. V. Mironova un A. Kuzmina gleznas reprodukcija; Ziemeļaustrumu frontes Kara padomes loceklis korpusa komisārs V. Bogatkins I. Seredam pasniedz Padomju Savienības Varoņa Zelta zvaigzni un Ļeņina ordeni.

Vai traktors ducinās piekalnītē?

Raiņa kolhozā vēlēšanas patstāvīgi apsaimniekot zemi, veidot savas individuālās saimniecības izteikušas sešas kolhoznieku ģimenes. Dažās citās saimniecībās — kolhozos un sovhozos — par tādu soli izšķiršas viena vai divas. Nolēmām apmeklēt tieši šo kolhozu, kur vairāki jaunsaimnieki jau saņēmuši zemi, citi vēl noformē dokumentus, savā pārziņā ņemot 20 līdz 30 hektārus.

— Visperspektīvākā, — stāsta kolhoza priekšsēdētājs Rolands Kavinskis, — pēc manām domām, ir Buku ģimene. Tās galva Jāzeps līdz aiziešanai pensijā godprātīgi strādāja kolhozā, būdams būvbrigādes loceklis, atstājis labu piemiņu vairākās ēkās ciematā un citur saimniecībā. Laukkoptībā strādāja viņa dzīvesbiedre, tāpat savus darbus veica kā pienākas. Viņi izaudzinājuši čaklus dēlus. Pēteris vairākus gadus rostījās pa nobarojamo bulļiņu novietni, ar saviem darba rezultātiem nereti bija starp uzvarētājiem šī profila lopkopēju sacensībā rajonā. Otrs viņa brālis — Jānis joprojām vēl strādā kolhozā ar traktoru «Belarusj», tāpat ir cienījams vīrs.

Pēc kāda brīža viņš piebilda:

— Nav dzērāji, darba algu nenoslīcina pudelē, iekrājuši līdzekļus, lai būtu ar ko iesākt savu saimniecību. Tikai labas gribas un vēlēšanās vien šajā pasākumā ir gaužām par maz, ja kabata tukša.

Buku viensēta atrodas pie lielceļa, kādu kilometru no Aizkalnes ciemata robežas. Šo sādzu sauc par Strodapoli. Bez šaubām, tai nav nekāda sakara ar senās Grieķijas pilsētām, te dzīvojis kāds vācietis. Varbūt maksājot meslus to laiku modei, varbūt vēl kādas divvainības pamudināts, vietējam nosaukumam pievienojis šo svešo un savādi skanošo «polis». Kopš tiem laikiem saglabājusies daudz vecas ābeles ar kupliem zaru vainagiem, šos kokus jaunības gados no aukstajiem ziemēlu vējiem sargāja bērzu un liepu dzīvzogs — samanāmas tā aprises, majestātiskas stāv divas garas un lepņas lapegles līdzās vietai, kur atradusies pusmūžiņas — folvarkas īpašnieka māja. 1907. gadā daļu no šīm platībām nopircis Annas tēvs — vairākus hektārus lauku, kuri bija atbrīvoti no meža, bet cita platība atradusies zem bērziem baltošas tāsū

svārkos. Viņš bijis darbīgs un prasmīgs amata vīrs — uzbūvējis savu māju un saimniecības ēkas, paplašinājis arī aramās zemes gabalu. Reizē ar visiem iestājušies kolhozā.

Savu dzīves draugu Anna sastapa citā sādžā, Jāzeps pēc kāzām apmetās uz dzīvi pie viņas. Arī viņš izrādījās cilvēks ar zelta rokām, liels zemnieku dzīves pazinējs — no jauna uzcēla vai kapitāli pielaboja māju un citas ēkas, kas gadu gaitā bija kļuvušas vecas.

Un nu mēs stāvam piekalnītē pie malkas šķūnīša. No šejienes redzami citi pakalniņi ar koši sazaļojušu rudzu zelmeni, kas izbeidzas pie bērzu meža augstās sienas, pie kuras pastaigājas bariņš pelēku stīru, našķojoties ar asniem. Viņi kopā ar dēlu Pēteri tikko pārbraukuši no Preiļiem, kur pie zemes ierīkotāja kārtājuši savas lietas.

— Ņemu trīsdesmit hektārus, — ne gluži man, atnācējam, bet it kā pats sev stāsta saimnieks. — Gribešu, lūk, šo zemi — pie mājām. Te starp ceļu un mežu pēc maniem rēķiniem ir divdesmit divi hektāri. Pārējā — tur, tie klajumiņi meža ielokā pretējā pusē. Bet kolhozs nav ar mieru atdot. Te, lūk, esot veikta meliorācija. Piedāvā citu platību — kilometru triju attālumā no mājas. Tādam jaunsaimniekam, kurš ierodas no pilsētas, būtu vienalga, arī tur varētu celt māju, apmesties. Bet ko darīt mums, kuri esam iesakņojušies šajā vietā? Meliorāciju taču valsts veica par saviem līdzekļiem, kolhozs par to nemaksāja. Es varu pagaidīt, kamēr novāks rudzus. Pērn te bija mieži, izauga slīkti, ar dievu uz pusēm spēja novākt tikai tā, lai masu ieskābētu. Man būs citādāk, zinu, kā ar zemi jāpietas. Ja nedos šo platību, tad no jaunsaimnieka goda būs jāatsakās.

Pirms šī tik atbildīga soļa spēršanas Jāzeps Buks labi apdomājis, ka īstie saimniecības pārzinātāji būs dēli. Laiks jau viņiem gadāt arī par savām ģimenēm, abi jauni, stipri, iemācījušies lieliskas zemkopēju specialitātes.

Jāzeps Buks, lai arī viņam vēl nav īstas skaidrības par savas saimniecības bāzi — zemi, tomēr gatavojas nebūt ne vieglajai jaunsaimnieka dzīvei. No melioratoriem nopircis daudz pieredzējušu traktoru T-75 un ļoti priecīgs, ka pats savā gaitā tas varējis atrīpot no tālienes un nonākt sētā, ka vēl spēcīgi pukstot tā tērauda sirds. Jau noskaņījuši piemērotu arku, izvirzījuši sarunas ar

kolhozu par zirga pirkšanu.

— Vajadzīgs arī cits piekabes inventārs, sējmašīna, plaujmašīna, ritenfraktors dažādiem transporta darbiem. Daudz kas vēl vajadzīgs. Domājam paplašināt kūti.

Pakļaudamies saimnieka tonim, tādā pat nofi turpinu:

— Kad atbraukšu nākamreiz, droši vien tur, kur tās stīmas draiskojas, ducinās jūsu traktors un kabīnē sēdēs dēls, apvēršot augsni...

— Kaut tā būtu! — skumīgi piebilst Jāzeps Buks.

Jā, patiešām, labas gribas un sirsnīgas vēlēšanās ir daudz par maz, lai atgrieztu zaudēto saikni ar zemi, un arī gadiem krātie ietaupījumi maz ko dod. Ir nepieciešama zemnieka dvēseles izpratne citu acīs, jāiet viņam pretī, jāpalīdz iejusties jaunajos apstākļos, iedzīvoties, aprast ar jauno stāvokli. Domāju, ka Raiņa kolhozā ir tādi cilvēki. Un nepavisam nav utopisks redzējums, kad aiz bagāta un skaista ciemata robežas nākotnē būs tikpat priekšzīmīga zemnieka saimniecība.

Jaunsaimnieku Buku nākotnes plāni pilnībā sakrīt ar tiem, ko izvirza lielā saimniecība — kolhozs. Viņi nesapņo, ka savā zemes gabalā audzēs kāpostus, burkānus, sīpolus, puķes un braukās pa firgiem, dzenoties pēc «garā rubļa». Nē, viņi domā audzēt bekoncūkas, noberat galai lielopus un vest tos uz gaļas kombinātu, siera rūpnīcai piegādāt pienu. Varbūt arī gaudi paliks pāri, ko varēs pārdot valstij. Bet pats interesantākais ir tas, ka grib audzēt arī linus, stiebrīpus vest uz lina fabriku. Apreibuši no patstāvības iespējām viens otrs rajona saimniecību vadītājs un speciālists ar rokām un kājām cenšas atkafīties no lina audzēšanas, bet zemnieks, lūk, saprot, ka viņa augu sekā tomēr jāierāda vieta šai tradicionālajai nacionālajai kultūrai. Nedaudz, sākumā hektārs, pusotra, bet lini vajadzīgi. Jāzeps Buks vectēvs un tēvs tos audzējuši, bet kādēļ gan viņam ar dēliem atteikties! Agrāk realizēja jau gatavā šķiedrā, tagad lina fabrika sākusi rekonstrukciju un tai būs vajadzīgi stiebrīpi.

Šis viensētas ļaudis izdomājuši arī to, kā pārveidos savu apkārtni, ainavu. Sakārtos dārzu, kam līdz šim nav bijis saimnieka, iestādīs jaunas ābeles un citus augļu kokus, iztīrīs to stūri, kurā saauguši bērzi — būs sava birztaļiņa, kur laksīgalai pogoņ, kur ielidoņ dzeguzei un saskaņot cilvēka mūža gadus, tiem ilgu un veiksmīgu dzīvi novēlēt.

Antons Rancāns

Attēlos: Jāzeps Buks ar dēlu Pēteri; viņu viensēta.

Smadzeņu centrs?

Turpinājums, sākums 5. un 6. numuros

Darbnīcu priekšstelpa saskaņā ar galvenā inženiera rīkojumu pielāgota tehnikas mezglu mazgāšanai ziemas apstākļos. Izmantotot to, ka te ir karsts ūdens, traktoristi un šoferi atver eļļas nolaīšanas aizbīdņus, uzilda šos mezglus un dzinējus, tādējādi daļa eļļas nokļūst kanalizācijā — augstākā mērā barbarisms. Kad tehniku mazgā pie darbnīcām, nefrāis ūdens tiešā ceļā nonāk upītē, lai mehānizatori to darītu šajā priekšstelpā, darbnīcu vadītājs, pildot galvenā inženiera norādījumu, šļūteni padarījis ievērojami īsāku. Taču daudz mašīnu šeit vienlaicīgi tomēr nav iespējams novietot, pārējo mazgāšanai vispirms ar šļūteni jāpiepilda spainis, tad no tā jāmazgā mašīna. Neko labāku nav iespējams iedomāties! Un līdz pat šai dienai mehānizatori karsē lūdzas: «Ak, kungs, dod apskaidrību priekšniecībai, lai galu galā tomēr uzbūvē speciālu tehnikas mazgātuvu, ne no tīra zelta, bet gluži parastu!» Par to tiek runāts daudzus gadus, izteikta sirsnīga vēlēšanās, lai tur varētu mazgāt tehniku, nevelkot sev mugurā ūdenslīdzēja tērpu.

Visiem zināms, ka naftas produkti ne tikai iztvaiko (bet reizē ar to arī līdzekļi, kas iztērēti iegādei), bet piesārņo arī apkārtējo vidi, saindē zemi, kurā iedzīvas.

Kad paskaties uz grāvi, kas no naftas produktu bāzes iet uz Feimankas upīti, nevilus rodas jautājums: kā uz šo briesmu darbu vienaldzīgi var noraudzīties tie cilvēki, kuriem jārupējas par kārtību? Bet nav nekādas sevišķs vajadzīgs: jānocem-

tē naftas bāzes laukums, vienlaicīgi veicot arī aparatūras remontu. Piebūvēti, ka grants šeit pievesta vairāk, nekā bija vajadzīgs, bet cementu var izmantot to, ko celtnieki atstāj vietā, kur veikusi dažādus sūkņu remontus. Pie tam vēl jāierīko nostādīšanas ietaises un vajadzīgā kanalizācija. Domāju, ka izlietotie līdzekļi ļoti ātri atmaksāsies ar naftas produktu taupīšanu. Bez visa tā šis darbs atstās labvēlīgu iespaidu arī uz ekoloģiju.

Pateicoties tehnikas uzglabāšanas laukuma vadītāja pūlēm un centībai, tajā stāvoklis pamazām mainās uz labo pusi. Un tomēr, ja mums ir tik labs laukums, tad īstas saimnieks rūpētos ne tikai par to vien, lai te saglabātos priekšzīmīga kārtība uzrādīšanai skatēs, bet arī parūpētos, lai tiktu savākta visa piekabes tehnika, kas tagad izmēģāta ārpus teritorijas. To vispirms var attiecināt uz ķīpu pārvadāšanu un lielas ietilpības transportpiekabēm, kuras kā pagādās sastādītas aiz naftas bāzes, aizņem platību, kura paredzēta traktoru stāvvietai.

Starp tehnikas uzglabāšanas laukumiem kā sadaloša siena pacelās tā dēvētā «siltumnīcu saimniecība». «Saimniecība» ir, bet zājums ēdnīca saņem tikai rudenī. Lai to spētu apiet vai nokļūt iekšpusē, vispirms jālaiž darbā buldozers, citādāk netiks cauri. Bet ko tad īsti dara šis «saimniecības» saimnieks? Dienas ir īsti pavasarīgas, siltas un nevienas nezina, kā viņš tās aizvada. Man ir tāda pierīcība, ka vistuvākajā laikā te jānāk ugunsapsardzības dienesta priekšniekam un kādam no agronomiem.

Taču atgriezīsimies pie tehnikas uzglabāšanas. Daudzi no mums ir

neapmierināti, ka firmā ražotā produkcija, tās pašas desas, ir dārga, un dārga tālab, ka ļoti daudz līdzekļu jāpārtērē tehnikas izmantošanai, transportam, tas viss atsaucas uz pašizmaksu. Lemesls tur, ka neesam iemācījušies būt par saimniekiem, kuri prot rīķināt. Esmu pārliecināts, ka ne stingras pavēles, ne kaunišana, pat ne ekonomiskās sviras nevar piespiest cilvēku būt apzinīgam. Te ir jāiedarbina iekšējie stimuli, jāatjauno izirušie sakari starp saprašanu un rīcību, jāiemāca apziņa, ka celt un veidot ir cilvēka cienīga nodarbošanās, nevis graušana un ārdīšana.

Lūk, lai kaut daļēji mēs varētu nodarboties ar šo sakaru atjaunošanu, pēc iespējas ātrāk jāķeras pie kārtības ieviešanas mūsu kopīgajās mājās un kopīgajā darba vietā: agrifirmas kolhozā «Krasnij Oktjabrj». Un pirmām kārtām paraugš šajā ziņā jārada visu rangu vadītājiem, kuru amats uzliek par pienākumu nodarboties ar padoto audzināšanu.

Sajās piezīmēs es tikai nedaudz piešķāros stāvoklim mūsu mehānikā sektorā, bet līdzīgi ir arī citas ražošanas struktūralajās apakšvienībās — pie celtniekiem, kuru saimniecībā nepavisam nav spīdošs stāvoklis būvmateriālu uzglabāšanā noliktavās un būvlaukumos, pie fermu ļaudīm, kuri tikai divas reizes gadā — ziemas un pavasara skatēs — atzīmē kārtības svētkus, pie kantora darbiniekiem, kuri papīru kalnos uz rakstāmgaldiem pažaudē svarīgu dokumentu...

Laiks izbeigt tādu praksi, ka mehānizatori tehniku glabā pie savām mājām. Tagad jau pa gabalu var redzēt, ar ko kurš nodarbojas visa gada laikā, kādus darbus veic. Tāpat arī mūsu aizmārsību, kuras dēļ tehnika tiek zaudēta tieši darba vietās — pie tūriem. Ar šo kaifi sasīguši arī elektrīki: elektromotorus «uzglabā» zem klajas debess — lietū un sniegā, tad, izvilkuši no turienes, nostāda «darba ierindā», un tie sadeg. Un tā joprojām.

Pēdējā laikā preses izdevumu lapusēs un sarunās ar cilvēkiem vairāk dzird nosodījumu par tādu parādību kā migrācija, par likuma par pilsonību pieņemšanu u. t. t.

Tas tā, taču vai pieprasīto mēru pieņemšana glābs mūsu agrifirmu? Mums pats svarīgākais ir iemācīties pareizi strādāt, celt sava darba ražīgumu, taču ne jau pagarinot darba dienu, un ne jau ar lielāku fizisko piepūli, kā tas ir ieviesies ģimenes fermu praksē, bet gan ar darba radošu apjēgumu. Tikai radošs darbs darītājam rada pozitīvas emocijas, prieku un iedvesmu. Darbs piespiedu kārtā nekad nav devis labus rezultātus, iedvesma toties ir īstā mudinātāja uz darbu. Materiālo vērtību galvenais ražotājs ir vienkāršais celtnieks, fermas darbinieks, traktorists, šoferis, atslēdznieks un citi.

Vienu un to pašu darbu var veikt dažādi, ar dažādu darbu un laika patēriņu. Sacīsim, var izcirst āliņģi, pa gabalam atlauzot ledu, bet var arī tā apveidot iezīmēt kopumā, ar punkteida iecirtumiem vienlaicīgi atdalīt visu virsmas gabalu un izcelt. Te būs gan darba, gan laika ietaupījums, taču lai to panāktu, kā izteicies M. Gorbachovs, jau iepriekš jāzina «... kas jāizdara un kā jāizdara».

Cilvēku vadīšanai mums pietiekami darbinieku, kuru pienākums ir pareizi un pārdomāti dot uzdevumus. Darba ražīguma paaugstināšanas pirmais princips ir — precīzi izvirzīts mērķis. Ja tas noformulēts izplūduši, nekonkrēti, tad nav ko gaidīt panākumus. Pieņemts, ka pie mums traktoristi uzdevumus saņem katru dienu. Liekas, viss paredzēts, taču tāda kārtā daudzi no viņiem pēcpusdienā ir jau brīvi. Kad pajautāsi, kāpēc nestrādā, atbild: uzdevums veikts. Tad ej mājās! Nedrīkst, ieskaitīs neattaisnotu darba kavējumu. Tā cilvēks bezdarbībā nīkst līdz darba dienas beigām, nezinādam, kā nosist laiku, traucē citiem. Bet visa vaina ir tā, ka vadītājs nav zinājis, nav padomājis, cik laika vajadzīgs tam vai citam darbam. Nosūtīja vairāk darītāju, nekā bija va-

jadzīgs. Tāda ir administratīvās komandēšanas metode. Ja jau laikus būtu viss pārdomāts, pārrunāts ar darba darītājiem — tā neatgadātos.

Cits piemērs. Zinot, kāds ir iekrāvēja darba ražīgums un uz kādu attālumu jāpārvaļda kravas, nav ticis aprēķināts, cik transporta vienību vajadzīgs. Un iznāca, ka vienā vietā par biežu, bet otrā — par plānu. Kāda šajā gadījumā var būt runa par ražīgumu, par radošu darbu? Vadītājam, kurš nemāk organizēt, tiks vēltīts tikai izsmieklis.

Vēl slīktāk atgadās tad, kad vadītājs saņēmis «brāzienu» no kāda augstāka ranga priekšnieka. Tad sākas īsts «kordebalets»: padoto trenkšana, nekonkrētas pavēles, niknums un tam līdzīgi. Bet labuma — ne par grasi, iznākums — sagandēti nervi.

Tie, kuri palikuši remontēt tehniku, arī gaida, ka saņems uzdevumu. Pēc pamatīgas pīppauzes un jaunumu, kas sakrājušies kopš iepriekšējās darba dienas, detalizētas apspriešanas sāk, tā sakot, kustēties. Traktorists noskrūvē (vai nogriež) buļtas uzgriežņi, vajadzīgs jauns, vai iegriež vītne, jāizurbj jauns caurums — iet pie virpotāja. Tas tobrīd aizņemts ar kādu citu pasūtījumu. Traktorists gaida. Un tā joprojām. Kad pajautāsi, kādēļ neturpina agregāta vai mezglu demontāžu, lai atklātu visus defektus, atbild: «Mehāniķis nav devis komandu!» Bet kur tad mehāniķis? Nav zināms. Labi vēl, ka kalējs, virpotājs, metinātājs ir uz vietas, bet ja nu devies meklēt sagatavi kādam citam pasūtījumam, aizgājis uz veikalu pēc piēna, desām, mandarīniem, bet tur rinda?

Pieņemsim, ka visi ir uz vietas, bet, diemžēl, nav elektrostrāvas. Galvenais enerģētiskais pašā karstākajā laikā bez brīdinājuma un uz nenoteiktu laiku visu mehānisko sektoru atstājis bez elektroenerģijas.

VASILIJS KURMEĻOVS
Nobeigums sekos

VINAM BIJA PIECPADSMIT

Nobeigums. Sākums 4. lappusē

labība neaizlija, saknes neesala. Ja vajadzēja, trīs reizes dienā aizbrauca pie dažas labas sievas, pierādāms iziet uz lauka. Cilvēki tad jau zināja, ka strādāt nāksies gandrīz vai par baltu velti, tāpēc arī tāda apātija, tāds gurdums kaulos uzradās, kad kolhoza darbs sauca. Tikai vēl asinīs iegājies zemnieka godaprāts neļāva kļūt galīgi kurliem pret jaunā brigādiera aicinājumu.

Jā, zemnieka godaprāts toreiz izpaudās mazliet citādi nekā tagad. Ai, kā tas sākumā pretojās traktoru uzvaras gājienam pa kolhozu laukiem! Vecie vīri ne dzirdēt negribēja, ka tirumus apvērš traktora lemeši. Ne tā lauku stūrs varēja kārtīgi apstrādāt, ne zemi, māmuļu, izjust. Bet ij četrdesmit gadiem nebija jāpaie, vienīgi jaunām paaudzēm jāizaug, lai pat piemājas laucīnā labprātāk laistu vīrsu smago ruceju, kas viens-divi zemi sašķērē, nevis pašam arklā balsfām pieķertos, zemes smagumu izbaudītu.

Darbs zemniekam tagad vieglāks — kas nu ir, tas ir. Bet zemei gan tas kļuvis grūtāks. Un nezaug tagad vairs, teiksim, tādi līni kā tajos gados, kad Vasilijš Cvetkovs par līnīkopības posma vadītāju strādāja. Tas bija jau pēc dienas armijā — no 1956. gada līdz 1963. gadam. Jaunais apvienotā kolhoza «Krasnij Oktjabrj» priekšsēdētājs Romualds Kavinskis apsoltāja dot triecienu nabadzībai, padzīt to uz visiem laikiem. Cilvēki noīcēja, ka tie nav tukši vārdi; atkal atgriezās darbaprieks, cerība. Vasilijš Cvetkovs atceras, kā laudis pat nakts stundas ziedoja, lukturu gaismā linus mīstīja, lai tikai vairāk nopelnītu, vairāk padarīt varētu. Un nemaz spiest, pierunāt nevajadzēja, paši pie šī smagā darba prasījās.

Vēlāk kolhozā vadošo vietu pakāpeniski ieņēma lopkopība. Cita pēc citas tika celtas jaunas fermas, palielinājās piena un gaļas ražošana. Vasilija Cvetkova enerģija un darbaprieks lieti noderējuši arī šīs nozares uzplaukumā. Nu jau divdesmit trīs gadus viņš ir fermu vadītājs. Kāds? Vislabāk par to pajautāt priekšniecībai un padotajiem. Un viņi saka: nav jau Vasilijš Mihailovičs bez saviem grēciņiem. Taču tos atsvēr viņa lietpratība un saimnieka pieeja, prasīgums un izdarība. Fermas dokumentācija gadu gadiem ir labā kārtībā, un Vasilijš Cvetkovs, praktiķis, kas

augstas skolas nav beidzis, šajā ziņā neatpaliek pat no savas diplomēfās uzvārda māsas Ņinas Cvetkovas.

Tagad viņš jau vairāk nekā desmit gadus strādā Riebiņu jaunlopu fermā. Darbs pierasts, pazīstams, iegājies savā noteiktā rītmā. Tie vienpadsmit cilvēki, kas strādā viņa vadībā, pamazām izveidojušies par labiem sava darba pratējiem, par čaku, atsaucīgu kolektīvu. Jautāts par labākajiem, Vasilijš Cvetkovs pat nezina, kuru nosaukt, kuru nepieminēt — visi cenšas. Galu galā no tā taču arī izpeļņa atkarīgi.

Bet nav grēks citu vidū izcelt Jefrosinju Loginovu, kas fermā strādā jau vairāk nekā divdesmit gadus. Fermas vadītāja aicināta un ģimenes apstākļu dēļ savu pilsētas profesiju pametusi Nadežda Zavalujeva. Un darbs šķiras tā, ka šī piespiedu izvēle nav jānožēlo. Arī mazais dēlens kā rofaldāmijs pie darba radinās. Ja rodas vajadzība pēc kadriem, fermas vadītājs prot saskaņot potenciālu telpkopi laukkopības vai celtniecības brigādes strādniecē, prot iedrošināt uzņemties neierasto darbu. Un reti kļūdās.

Viens no visspīgākajiem Riebiņu fermā ir lopu pārāpzdīvotības jaugtājums. Abos jaunākajos korpusos, kas arī jau prasās pēc remonta, dažāda vecuma bullēni cits pie cita kā silķes mucā sarindoti. Paredzēts, ka tiem šeit jāuzturas ne ilgāk par 8 mēnešiem, bet dažus labu paņēmu prom tikai krietni pēc gada. Pat burkāni dobē aug lielāki un brangāki, ja izretināti. Fermas kolektīvu uzskata, ka gan kolhozam būtu ekonomiski izdevīgāk, gan telpkopjiem vieglāk un ērtāk strādāt, ja šajos korpusos pārietu uz bullīšu turēšanu boksos bez piesiešanas. Nevienam jau precīzi nepateikis, cik barības vienību govīs mazelim aiziet smagās ķēdes turēšanai, taču gan zinātniskos eksperimentos, gan praksē pierādījis, ka nespēja brīvāk kustēties ierobežojot jaunlopu attīstību un negatīvi ietekmē svara pieaugumu.

Otra nepieciešama lieta — noasfaltēt fermas pagalmu un ieeju kūti no apsēklojamo teltīšu pastaigu laukuma. Šī vajadzība īpaši uzskatāmi pierādījies šajā siltajā ziemā, kad lopīņi izmīcījuši nesalusēju zemi pie fermas un brien pa dubļiem līdz ceļiem. Arī iecirkņa priekšnieks atbalsta šo fermas ļaužu ierosinājumu.

Kaut kas jādara arī ar kūtmēslu pauguriem, kas ap Riebiņu fermu rada nekārtības iespaidu. Vērtīga manta iet postā, kamēr dažs labs hektārs paliek bez mēslējuma. Vasilijš Cvetkovs arvien ir kaut kādu rūpju un ideju pārņemts, un pats viņš arī cenšas tās realizēt. Daudzi jaunievedumi fermā arī agrāk bija tieši viņa iecerēti un īstenoti. Taču īpaši labi gribētos strādāt tagad, lai, kā viņš saka, Gorbačova pārbūve ietu uz priekšu. Kolhoza veterāns Vasilijš Cvetkovs nav radis būt vienaldzīgo vai inerto pulkā. Lilija LAUCE

Kā kūpināt gaļu

Ziema ir tieši tas laiks, kad saimniecībā jāsaģatavo gaļas krājumi. Šogad tā ir siltā, tāpēc sevišķi lietderīgi gaļas produktus saģatavot uzglabāšanai, tos zāvējot. Tādējādi tie iegūst īpašu garšu un smaržu, tiek pasargāti no bojāšanās.

Nav nemaz grūti gaļas kūpinātavu iekārtot savās mājās. Šim nolūkam jāsaģadā divas mucas bez dibeniem un jānovieto tās vienu uz otras. Virsējā ieliek šķērskokus, uz kuriem tiek uzkārti kūpināšanai domātie produkti. Apakšējās mucas sienā jāiztaisa robu, tādu kā krāsns muti, lai būtu iespējams ielikt malku. No iekšas mucu apsit ar nedegošu materiālu. Kurināmo var dedzināt arī speciālā krāsnī, ko ar apakšējo mucu savieno caurule. Lai dūmi būtu biežāki, virsējo mucu nosedz ar vāku, kurā ir caurumi, vai arī pārklāj ar samitrinātu maisa audumu.

Taču ērtāka ir kūpinātava, kas mūrēta no ķieģeļiem. Tās izmēri — 1X1X2 metri. Durtiņās un dūmvadā ietaisa aizbīdņus. Bet 5—10 centimetrus no augšas nostiprina dzelzs plāksni, lai dūmi vienmērīgi sadalītos pa visu kameru. Malku var sadedzināt uz dzelzs paliktņa zāvētavas iekšienē vai arī tai pierīkotā krāsnī.

Līdzīgi var uztaisīt arī kūpinātavu no koka, tikai tad to no iekšpusē izsiit ar skārdū.

Kūpināšanai izmanto riekstkoka, alkšņa, papeles koksnī vai zāģu skaidas. Produktu smarža un garša uzlabojas, ja beigās uguni ieliek paēģļu zarus, piparmētras, vērmēles, ķimenes.

Vispirms produktus apstrādā nelieļos, taču karstos dūmos. Pēc tam — jau biežāk, šai nolūkā malkai vīrsū uzberot mitras zāģu skaidas. Dūmu pieplūdi un atplūdi regulē

ar aizbīdņu palīdzību.

Auksti zāvējot, produktus apstrādā 18—22 grādu temperatūrā trīs līdz piecas diennaktis. Karstā kūpināšana ilgst 12—48 stundas 35 līdz 50 grādu temperatūrā. Pēc šādas apstrādes produktu uzglabāšana nav tik droša kā ar aukstas zāvēšanas paņēmieniem. Labi kūpinātiem produktiem ir zeltaini brūngana nokrāsa, to virsma sāk spīdēt.

Ļoti svarīgi, kā gaļa ir iesālījusies. Par vislabāko sāļšanas temperatūru tiek uzskatīti 2—7 grādi siltuma. Labāk saglabājas gaļa, no kuras izņemti kauli. Ir trīs sāļšanas veidi — sausais, jauktais un mitrais. Vislabāk zāvēta gaļa uzglabājas ar sauso sāļšānu.

Sausā sāļšāna vislabāk noder speķa un kūpināta bekona saģatavošanā, mitrā — šķiņķa, jauktā — šķiņķa, lāpstīņas, krūtiņas saģatavošanā. Sāļšuma maisījumā der pievienot cukuru — ne vairāk kā divus procentus no tā svara, jo cukurs uzlabo sāļšātās gaļas krāsu un padara maigāku tās garšu. Sāļšumam saģatavo maisījumu no kilograma sāls un 50 gramiem cukura. Smaržai pievieno saberztu ķiploku, smaržīgos piparus un citas garšvielas. Saģatavotos gaļas gabalus iebērzē ar sāļšuma masu un saliek saģatavotā traukā. Tā dibenā iekaisa sāli. Gaļu no augšas nosedz ar koka apli un noliek aukstā vietā.

Pēc divām nedēļām produkciju pārlej ar novārītu un atsaldētu sāļšuma šķīdumu (0,5 kilogrami sāls, 100 gramu cukura uz desmit litriem ūdens). Un tad no jauna nosedz ar koka apli un slogu. Pēc divām nedēļām gaļas sāļšāna ir pabeigta, un var stāties pie kūpināšanas.

Produktus var sāļt arī ar sauso paņēmienu. Šim nolūkam nepiecieša-

ma muca, kuras apakšā ir caurums, lai būtu kur notecēt sāļšumam. Sāļšuma maisījums — uz vienu kilogramu sāls 160 gramu cukura.

Ar sāļšuma maisījumu iebērzēto šķiņķi, krūtiņu noliek kārtās, ar ādiņu uz leju. Arī katru kārtu vēl nokaisa ar sāli. Mucu novieto vēsā vietā. Pēc katrām trim dienām apakšējos produktus pārleik uz augšu, bet augšējos — apakšā, no jauna pārkaisot ar sāli. Šāda veidā sāļšāna ilgst divas trīs nedēļas. No gataviem produktiem sāls jānomazgā ar aukstu ūdeni, un tie jānovieto vēsā vietā.

Šķiņķi kūpināšanai saģatavo šādi: pēc sāļšānas to mērcē divas trīs stundas nesālītā ūdenī, pēc tam nozāvē telpā, taču vēlams ar caurvēju. Ja gatavojaties šķiņķi vārīt, tad ieteicams to kūpināt ar karsto paņēmienu 45—60 grādu temperatūrā divpadsmit stundas.

Stundu pēc vārīšanās tā tievo gaļu (kāju) izceļ vīrs ūdens, jo pa šo laiku tās ir jau izvārītas.

Lai gaļa būtu smaržīga, pie sāļšuma maisījuma pievieno lauru lapas, smaržīgos vai melnos piparus (veselus), svaigas paēģļu ogas, ķimenes, dažas ķiploka daiviņas.

Lai izģatavotu apceptu šķiņķi, izmērcēto sāļto gaļu no visām pusēm apziež ar rudzu miltu mīklu. Pēc tam liek uz pannas un cep sakarsētā cepeškrāsnī. Lai pārliecinātos, vai šķiņķis gatavs, rīkojas šādi: mēģina ar īrbuli iedurti gaļā līdz pašam kaulam. Ja to izdarīt ir viegli, šķiņķis vairs nav jācep. To atdzēsē, apcepto miklas kārtiņu nenonēmot.

N. KASJANOVA

Sāvēju diena

12. februārī Preiļu vidusskolas šautuvē notika BAFSB «Daugava» padomes rīkotās sacensības veterāniem šaušanā ar mazkalibra šauteni, bet pēc tam DOSAAF rīkotās, kurās dalībnieku vecums neierobežots.

Startēja sešas veterānu komandas, kuru sastāvā pa diviem vīriešiem un vienai sievietei. Pēc iegūto punktu skaita agrofirms «Krasnij Oktjabrj» sāvēji ierindojās otrajā vietā (256 punkti), uzvarētāju godu atstājot Līvānu stikla fabrikai (266 punkti) un apsteidzot trešās vietas ieguvēju Preiļu SCO (245 punkti). Individuāli mūsējiem godalgoto otro vietu izcīnīja Boļeslavs Kivlenieks (92 punkti no 100 iespējamiem) un Tatjana Šebeko, kuras iegūto 85 punktu būtu pieticis arī pirmajai vietai, ja nebūtu mazāks sašauto desmitnieku skaits.

Preiļu rajona DOSAAF komiteja rīkotajās šaušanas sacensībās piedalījās deviņas komandas, kuru sastāvā — trīs vīrieši un viena sieviete. Sīva bija mūsu komandas cīņa par pirmo vietu ar Līvānu stikla fabrikas pārstāviem: vienāds gan iegūto punktu kopskaits, gan sašauto desmitnieku skaits, tikai deviņnieku mums bija par vienu mazāk, tāpēc palikām otrajā vietā. Individuāli uzvarēja Ludmila Narnicka no mūsu agrofirms (93 punkti), otrajā vietā ierindojās Leonīds Valdonis (93 punkti). Bet mūsu Boļeslavam Kivleniekam trešā vieta paslīdēja garām, jo, kaut arī viņš bija ieguvis tikpat punktu, cik trešās vietas ieguvējs, tomēr mazāk bija sašauto desmitnieku. Vēl mūsu komandā piedalījās Aleksandrs Turubanovs, iegūstot 86 punktus.

J. BELOUSOVA teksts
B. KIVLENIEKA foto

SPORTS

Ziemas daudzciņā

4. februārī Preiļos notika BAFSB «Daugava» rajona padomes rīkotās sacensības GDA ziemas daudzciņā. Tajā ietilpst spēka vingrinājumi (vīriešiem — pievilksnās pie stena, sievietēm — atspiešanās uz rokām no grīdas), šaušana ar mazkalibra šauteni 50 m guļus no rokas un slēpošana, kuru šogad sniega trūkuma dēļ nomainīja skrējieni Preiļu pilsētas stadionā.

Uz sacensībām no kolhoziem, padomju saimniecībām, uzņēmumiem un iestādēm ieradās apmēram 130 fizikultūriešu, jo komandās dalībnieku skaits nebija ierobežots. Sacensībās obligāti vajadzēja piecas ieskaites jauniešiem un divas veterāniem Veselības spartakiādes ietvaros. Rezultātus rēķināja pa vecuma grupām.

Visjaunākajā grupā (18—24) pirmo reizi mūsu agrofirms komandā piedalījās Riebiņu vidusskolas pērnoga absolvents, trenera Leonīda Valdoņa audzēknis, tagad agrofirms celtnieks Aleksandrs Turubanovs. Pirmais starts bija teicams — viņš kļuva par rajona čempionu. Tikai nedaudz no Sašas atpalika otrs mūsu daudzciņnieks šajā vecuma grupā Romāns Vasiljecs — otrā vieta.

Nākamajā vecuma grupā par rajona čempionu arī kļuva mūsējie — jau vairāk pieredzējušie: vīriešiem — Jānis Džeriņš, sievietēm — Sarmīte Svalība. Šajā vecumā grupā par uzvarētāju kļuva, varētu teikt, profesionāls cīnītājs Leonīds Valdonis. Vēl mūsu komandas uzvaru palīdzēja kaldināt lāzeps Šņepsts un Aleksandrs Plavskis.

Kopvertējumā agrofirms «Krasnij Oktjabrj» komanda ieguva 268 punktus, otrajā vietā atstājot Līvānu EKKP (243 punkti) un trešajā — Līvānu stikla fabriku (161 punkts).

Veterānu spartakiādē pavisam star-

tēja deviņi kolektīvi. Arī te uzvarētāji lauri tika mūsu agrofirms komandai — 137 punkti. Otrajā vietā Preiļu SCO (123 punkti), bet trešajā — Līvānu stikla fabrika (95 punkti).

Mūsu veterānu komandas sastāvā bija Tatjana Šebeko, Boļeslavs Kivlenieks un Alberts Čeirāns. B. Kivlenieks un A. Čeirāns arī individuāli kļuva par čempioniem savās vecuma grupās, bet Tatjana Šebeko — otrajā vietā.

Tas ir teicams panākums un labs dopings nākamajam cīņam.

Redaktors A. RANCĀNS

JAUNAIS CELS

Laikraksts «Jaunais Celš» («Новый путь») iznāk 1 reizi nedēļā latviešu un krievu salikums.

Redakcijas adrese: 228273 Preiļu rajona Riebiņu ciemā, agrofirma «Krasnij Oktjabrj». Telefons — redaktoram un nodaļas vadītājam — 56732

Met. Pasūt.

1100
1031

Iespiests Latvijas PSR Valsts izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības lietu komitejas Daugavpils tipogrāfijā. Formāts — 1 nosacīta iespaidloksne.